

G eandewei

KERKBLAD

Jaargang 31 - nummer 22
vrijdag 6 december 2024
editie Leeuwarden e.o.

Foto: Abdij Koningshof

Protestantse
Kerk

Rust, reinheid en regelmaat in het klooster

Aan het denken gezet door
een kwastevangelist

Het profetisch perspectief
van Jesaja

Water is leven

Column Demi Groenevelt

Klein geluk

Wanneer mijn pen wil schrijven over Vrede op aard, geen leed meer en geen traan
Zwijgt het grootste geluk nog even
Want daar zijn wij als mens en wereld nog veel te ver vandaan

Toch spreekt mijn hart over klein geluk
Over een zonnebloem die het zonlicht toe lacht
Over water dat danst en een regenboog dichtbij
Over Zijn troostende hand die er altijd is voor mij

Mijn hart spreekt over de glimlach die wolken breekt
En over de vogel die zingt
Zijn prachtig lied
Het zijn die dingen, waardoor je de wereld vol met zorgen
Toch net met andere ogen ziet

Want immers werd daar in het donkerste van de nacht
In een stal verloren
Groot geluk
Ooit net zo klein geboren

December, Kerst staat weer voor de deur.
Het is die tijd van het jaar waarin de dagen korter worden, de kou zich aankondigt, de open haard weer brandt en de lichtjes van zolder worden gehaald. Het is de tijd waarin we weer samen zingen over vrede op aarde, een stil verlangen naar een wereld vol geluk.

Het is die tijd van het jaar, waarin we vieren dat in het donkerste van de nacht het grootste geluk geboren wordt in de allerkleinste vorm. Het kleine kindje in de kribbe, het symbool van onschuld en hoop, herinnert ons eraan dat zelfs de grootste veranderingen vaak beginnen met het kleinste begin.

We zijn misschien nog niet daar waar we willen zijn, maar daar waar het hart spreekt over het kleinste geluk, daar waar de zonnebloem zich opent naar het zonlicht, daar waar de waterdruppels dansen in de zon, of daar waar de regenboog plotseling verschijnt na regen, daar schuilt Zijn belofte. Zelfs in het donker, zal er altijd licht zijn.

Demi Groenevelt uit Dokkum studeert Rechtsgeleerdheid in Groningen

Meditatie En waar leef jij voor?

Zaterdag, het is vroeg in de middag, op een klein station in Amsterdam-West. Ik ben met mijn vriend Reinier onderweg naar Schiphol om vandaar naar Glasgow te vliegen en ten noorden daarvan in de Schotse Hooglanden een route te wandelen. Wachtend op de trein valt mijn oog op de groene graffiti tekst die boven het spoor op de grijze betonwand is gespoten: EN WAAR LEEF JIJ VOOR? *door ds. Hille Vlasman*

Ooit aangebracht door een soort kwastevangelist die de wachtenden op het perron blijkbaar wilde prikkelen met deze levensvraag. Kijk, dat is weer eens wat anders dan de vraag 's ochtends vroeg op het labeltje van een Pickwick theezakje: 'Met wie zou jij

vandaag een dag willen ruilen?' Met een nuchtere maag ben ik nooit goed in het bedenken van een antwoord. Maar ik houd zeker van prikkelende blikvangers in de openbare ruimte. Al valt deze uiting niet in de categorie kunst, wij kunnen niet zonder kunstenaars die ons confronteren. Beelden, teksten, waar je niet omheen kunt en die voorbij alle oppervlakkige reclame-uitingen de diepgang niet mijden. En waar leef jij voor?

Mij volledig verbonden voelen

Ja, waar leef ik voor? De mens is een sociaal wezen en ik zou ook niet zonder anderen willen leven, maar tegelijk voel ik soms dat ik het 'meest' leef als ik alleen wandel, zonder mensen, ergens midden in de openluchtkathedraal, of het nu in de Schotse Hooglanden is of op het Terschellinger strand, en als mij dan momenten overvallen, momenten van mij volledig verbonden voelen met alles om mij heen. Ja, dan voel dat ik leef. Intense dankbaarheid vervult me. En in een geheel andere context: dit gebeurt me ook bij de ervaring van een intens pastoraal gesprek over wezenlijke dingen, soms afgesloten met gebed, door de ontmoeting op te dragen aan God. Als we dan na het amen beide even stilvallen, dan is deze stilte zó veelzeggend, die kan me ontroeren. Ja, dat zijn momenten waar ik voor leef. Als ik terug naar huis fiets dan ligt het 'dank U wel' mij meermalen op de lippen.

Ervaringen die voor mij raken aan de diepe

waarheid die ik ervaar in Paulus' woorden: 'Niemand van ons leeft voor zichzelf, en niemand van ons sterft voor zichzelf. Zolang wij leven, leven we voor de Heer; en wanneer wij sterven, sterven we voor de Heer. Dus of we nu leven of sterven, we zijn altijd van de Heer.'

Toewijding

EN WAAR LEEF JIJ VOOR? Nou, beste kwastevangelist, hiervoor zou ik willen leven: dat in en door mijn leven, dat net als bij ieder ander ook dwaalsporen kent in diverse richtingen, dat in mijn reistijd hier op aarde ik mag leven in de volledige toewijding aan dit van God ontvangen leven. Dat ik voortdurend besef dat ik toebehoor aan God die voor mij synoniem is aan oneindige Liefde. Liefde die met een hoofdletter mag worden geschreven. En ik wil leven met hoog in het vaandel de Humaniteit, ook met een hoofdletter. Opdat geen mensenkind meer in hokjes wordt ingedeeld en op achterstand wordt gezet, maar gezien, erkend, herkend wordt als medemens. En daarvoor zou ik graag iedere dag Jezus' ogen lenen.

Denkend, werkend, levend vanuit het diepe besef dat God is, in mij, voor mij, achter mij, rondom mij, maakt mij ook tot een reisgenoot die het leven met anderen vanuit dit besef wil leven. En hoe weerbarstig de dagelijkse werkelijkheid ook kan zijn, toch wil ik iedere dag leven met deze intentie. Ofwel: leven in het besef dat het leven zo de moeite waard is, omdat het ons gegeven is. Een kostbaar geschenk van de Schepper die het niet als 'ongebruikt retour afzender' wil ontvangen.

ds. Hille Vlasman is predikant van Protestantse Gemeente Claercamp, Rinsumageast

Leesrooster

Week 50, 8 t/m 14 december
zondag 2 Petrus 3:1-9
maandag 2 Petrus 3:10-18
dinsdag Psalm 50
woensdag Jesaja 35:1-10
donderdag Psalm 64
vrijdag Sefanja 3:1-8
zaterdag Sefanja 3:9-13

Week 51, 15 t/m 21 december
zondag Sefanja 3:14-20
maandag Psalm 44:1-9
dinsdag Psalm 44:10-27
woensdag Lucas 1:1-25
donderdag Lucas 1:26-38
vrijdag Psalm 145
zaterdag Micha 5:1-8

Persoonlijk

Rust, reinheid, regelmaat in het klooster

Zo nu en dan trek ik mezelf een aantal dagen terug uit het 'gewone' leven en verblijf dan in een klooster. Ook wel retraite genoemd. Op maandagmiddag stap ik de kloostermuren binnen en op vrijdagmorgen vertrek ik weer. Het zijn dagen van rust, reinheid en regelmaat.

door Jolanda Tuma

Het klooster dat ik inmiddels een beetje beschouw als mijn tweede thuis is het Trappistinnenklooster aan de rand van Oosterbeek. Hier wonen en leven zestien zusters samen in de stilte van het redelijk nieuwe klooster. Eens woonden en leefden zij in het Brabantse Berkel-Enschot, maar vanwege uitbreiding van de bebouwing moesten zij op zoek naar een nieuwe locatie. Zo kwamen zij terecht op de Veluwe. De zusters vormen samen een levende gemeenschap en zij ontvangen vele gasten, die komen en gaan.

Het dagelijks leven in het klooster volgt een heel duidelijk ritme. De zeven getijdegebeden bepalen de dagindeling van 's morgens half vijf tot 's avonds acht uur. Als gast ben je van harte welkom deze getijdegebeden zoveel mogelijk mee te bidden, en dat doe ik dan ook. Dit betekent 's morgens de wekker op vier uur en 's avond rond negen uur gaan slapen. Dit ritme staat in schril contrast met dat van mijn 'gewone' leven, maar eenmaal binnen de muren van het klooster voeg ik me moeiteloos in het dagritme en probeer ik mee te resoneren op de gebeden en de psalmen.

Komen en gaan van het licht

De zeven getijdengebeden hebben elk een eigen betekenis, duur en inhoud en markeren in feite het komen en gaan van het licht. De nachtwake heeft het karakter van een wake waarin de psalmen monotoon klinken, teksten uit Oude en Nieuwe Testament worden gelezen en die eindigt met een lange stilte-meditatie tot kwart voor zes. De Laudens beginnen vervolgens om kwart over zeven en luiden de nieuwe dag in. Gedurende de dag

volgen dan drie korte gebeden: de terts ('derde uur'), de sext ('zesde uur') en de noon ('negende uur'), waarbij het zesde uur samenvalt met het midden van de dag.

Aan het eind van de middag volgen dan de Vespers die een soort tegenhanger vormen van de Laudens. Waar tijdens de Laudens de dag wordt verwelkomd, sluiten de Vespers, om vijf uur, de dag weer af. Tot slot volgt dan nog een avondgebed, Completen genoemd. Aan het eind van de Completen worden alle zusters - en ook alle gasten - besprenkeld met water. Zo worden we gezegend de nacht ingestuurd.

Zeven keer per dag naar de kerk, en dat dan elke dag. Als ik dit probeer uit te leggen aan mijn kinderen begrijpen zij daar niets van. Het is ook niet goed uit te leggen wat het met je doet, zo'n retraite, zo'n onderdompeling in het ritme van het kloosterleven. Maar ik kan u verzekeren dat het bijzonder heilzaam is.

Het is misschien wel te vergelijken met een meerdaagse wandeling of pelgrimage. Wanneer ik eraan begin en op de eerste dag de wekker om vier uur gaat, vraag ik me altijd af waarom ik mezelf dit aandoe. Op de eerste pelgrimsdag doen de voeten ook altijd vreselijk zeer en is de rugzak nog veel te zwaar. Maar de tweede dag verloopt al iets beter en vaak is het de derde dag waarop je 'in de flow' komt en je er niet aan moet denken om alweer naar huis te gaan.

Die derde dag: het is alsof alles dan op zijn plek valt. Je wordt alerter en stiller, je ziet meer details, het gaat vanzelf. De vierde dag

is alweer anders en realiseer je je dat het ook wel goed is om morgen weer naar huis terug te gaan. Voldoende verdiept, voldoende opgeladen, voldoende stilte ervaren.

Een nieuwe zuster

Een retraite, het is geen vakantie, maar een mogelijkheid om even mee te resoneren op de golven van het eeuwenoude kloosterleven. In het klooster Koningsoord in Oosterbeek wonen en leven momenteel zestien zusters trappistinnen. De vorige keer dat ik hier was, eind januari 2024, zat ik aan tafel met een jonge vrouw. Zij was op dat moment nog gast, maar een dag later zou zij haar intrede doen in de kloostergemeenschap. Nu, eind oktober 2024, ben ik opnieuw te gast in het klooster en ik zie haar zitten tussen de zusters. En ik realiseer me dat zij al die maanden daar moet zijn geweest, de lente, de zomer, de herfst en zo meteen de winter. Dat zij daar elke dag heeft gezongen en gebeden, en samen met de andere zusters de lofzang gaande heeft gehouden.

Dankzij deze zusters (en broeders in andere kloosters) bestaan deze oorden van rust, reinheid en regelmaat in onze hectische samenleving. Deze zusters en broeders houden de lofzang gaande, hoeden de stilte, en vormen een gastvrije ruimte voor wie zich even terug wil trekken uit het 'gewone' leven. En dat dit in een behoefte voorziet blijkt wel uit het feit dat vandaag alle plekken aan tafel bezet zijn door gasten, jong en oud.

Jolanda Tuma uit Winsum (Gr) is vrijgevestigd geestelijk verzorger en een vaste medewerker van Geandewei

De Abdy Koningsoord in Oosterbeek bij Arnhem is nog vrij nieuw. De zusters verhuisden in 2009 naar landgoed Johannahoeve van de Missionarissen van Mill Hill. Hun klooster begon in 1937 in het Brabantse Berkel-Enschot. Foto: Abdy Koningsoord

Byldspraak - Willem Wilstra

Fan smaak

Mannich tillefyzjestjoerder, ek yn it bûtenlân, hat wol in programma oer itensieden. It kin my net heuge dat Omrop Fryslân of BinnensteBuiten alris omtinken jûn hat oan de guozzen út ús provinsje. Fryslân giet oan 'e kop mei it oantal guozzen op 'e lannen. It gros is hjir tydlik, mar sa njonkelytsen hawwe dy bisten wol troch dat it hjir in 'lân fan molke en huning' foar harren is. Yn Fryslân hawwe wy te meitsjen mei saneamde 'trekganzen' en mei 'standganzen'. Foaral dy lêste soarte moat bestriden wurde. Want dy jout sels yn de bewenne wrâld oerlêst.

Ik kin der noch net fan meirate hoe't guozzefleis smakket, mar as ik de koks sa oan de praat sjoch, moat it fêst wol smaaklik te krijen wêze. Guozzen binne gjin kwartels fan it ferhaal út de bibel. Dy fûgeltsjes en aikes binne hjir wol te keap, mar komme út de briederijen.

Bygeande foto haw ik op iere moarn nommen yn it Lege Midden fan Fryslân. It tafriël die my fuort tinken oan it ferhaal yn Exodus 15,13-14: Dy jûns kamen der kwartels opsetten en dy bedieken it hiele kamp en de oare moarns lei der dauwe om it hiele kamp hinne. Doe't de dauwe oplutsen wie, lei dêr oer de woestyn in fine, rûne kerl op 'e grûn, as ryp sa fyn. Dat wie dus manna: wyt as koriandersied en it smakke nei huningkoeken (Exodus 16:31). Ik soe sizze: mar ris sa'n soppich stikje fleis probearje. Guozzen binne der by de rûs.

Geandewei Kerkblad voor de Protestantse Kerk in Fryslân

Hoofdredacteur:

Arjen Bakker
Romptastrjitte 15
9036 PK Menaam
T. (0518) 750 276
E. redactie@geandewei.nl

Advertenties en familieberichten

Media advies Theo Wijbenga
T. (06) 51426179
(bereikbaar van 8:30 - 13:00 u.)
E. advies@theowijbenga.nl
W. theowijbenga.nl

Kopij algemeen deel:

uiterlijk 15 dagen voor verschijnen
naar redactie@geandewei.nl

Vormgeving, druk, post- en digitale abonnementen:

Dekker Creatieve Media en Druk,
E: administratie@geandewei.nl

*Niet voor opgave en opzeggen
abonnementen, u vindt de contact-
persoon hiervoor bij de berichten
van uw eigen gemeente*

www.geandewei.nl

Advent

Het profetisch perspectief van Jesaja

De periode van Advent is begonnen. Het woord is afgeleid van het Latijnse 'ad venire' en betekent: komst. De komst van Christus is aanstaande. Daar moeten wij ons goed op voorbereiden. Dat gebeurt tijdens de kerkdiensten voorafgaand aan Kerst, maar we kunnen ook huiswerk maken, door tekststudies of tekstvergelijkingen. Een heel geschikte profeet voor dat doel is de Jesaja.

door Maurice C.J. Wielenga

Adventsprofetieën

Bij de profeet Jesaja komen we herhaaldelijk het woord Immanuël tegen. Dat betekent: God met ons. En tegelijk ook met Christus. Een van de mooiste teksten die wij hierover kunnen lezen, staat opgetekend in Jesaja 7: 14 (NBG): 'Zie, de jonkvrouw zal zwanger worden en een zoon baren; en zij zal hem de naam Immanuël geven.' Dat is de eerste profetie die betrekking heeft op de komende Messias. Er volgen meer in Jesaja 8:8, 9:1-6 en 11:1-10. Het zou goed zijn al deze teksten erop na te lezen.

Hoofdstuk 9 (NBG) van Jesaja begint met een bemoedigende, voorspellende tekst: 'Het volk dat in donkerheid wandelt, ziet een groot licht; over hen die wonen in een land van diepe duisternis, straalt een licht.' Wat een geweldig contrast schildert Jesaja hier voor ons. Hij zegt hier niet: dat licht zal stralen in de toekomst, nee, hij zegt het in de tegenwoordige tijd: *straalt*. Ook al zou het nog vele eeuwen duren eer de Christus geboren zou worden. De profeet is er zó sterk van overtuigd, dat het gebeuren zál, dat hij spreekt alsof het al bezig is te gebeuren. Dit noem je de 'profetische tegenwoordige tijd' of het 'profetisch perfectum'.

Bekende melodieën

Bij het lezen van deze teksten gaan in onze gedachten de bekende melodieën als vanzelf klinken: 'Daar is uit 's werelds duistere wolken, een Licht der lichten opgegaan' en 'Wat heil, een Kind is ons geboren, een Zoon gegeven door Gods Kracht' (Jesaja 9:5). De profeet gebruikt hierbij maar liefst vier titels achter elkaar: 'Wonderbare Raadsman', 'Sterke God', 'Eeuwige Vader' en 'Vrededorst'. Welke titel zouden wij hier voor ons zelf kiezen? Daar mogen we best wel even over nadenken.

De Messias en het Vrederijk

Laten we bij de nu volgende woorden niet letten op taal en stijl, maar vooral op de inhoud. Het begint al majestueus: 'er zal een rijsje voortkomen uit de tronk van Isai' (Jesaja 11:1, NBG). Uit de gevulde dikke boomstam van het geslacht van David zal een twijgje voortkomen. Uit de kale boomstronk van het Davidische huis zal een afstammeling geboren worden, die een nieuwe toekomst schenkt aan de oude koningsstam en aan het volk van God. Met de geboorte van Jezus uit de maagd Maria is deze profetie vervuld.

Jan Mostaert, De profeet Jesaja, circa 1475
Museum Boijmans Van Beuningen

Zo wordt hier visionair getuigd van het Vrederijk dat komen zal, en waar wij allen zo hartstochtelijk naar verlangen, wellicht nog sterker dan jaren terug. Het is nog niet te zeggen wanneer precies dat Vrederijk er zijn zal, maar het is al verheugend te weten: eenmaal komt de Vrede, de harmonie tussen mensen én in de natuur. Er komen een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, waarop gerechtigheid woont. Zo wordt het aangekondigd in 2 Petrus 3:13 en dit kunnen we ook lezen in Openbaringen 21:1 (NBG): 'En ik zag een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, want de eerste hemel en de eerste aarde waren voorbijgegaan.' Dit zal erop uitlopen dat eens onze aarde vol zal zijn van kennis van de Here, zoals de wateren de bodem van de zee bedekken. Een heilrijke toekomstverwachting. Gezegende Kerst toegewenst.

Maurice C.J. Wielenga uit Joure is publicist en een vaste medewerker van Geandewei

Column

Jannie Shacholi

Water is Leven!

'... Het water dat Ik geef, zal in hem een bron worden waaruit water opwelt dat eeuwig leven geeft.'

Johannes 4:14

Iedereen heeft water nodig, ook u en ik. Elke dag verbruiken we liters water zonder het te beseffen. Totdat er geen water meer is... Pas dan realiseren we ons hoeveel we eigenlijk gebruiken. Gelukkig gebeurt het in Nederland niet zo vaak dat er geen water uit de leidingen komt.

Hier in Zambia hebben we een 'borehole' oftewel een boorgat, een waterput. En dan niet zo'n waterput van ongeveer zes meter diep met een handpomp, zoals we die we veel op historische plekken vinden. Nee, we hebben een diepe waterput van wel 54 meter. Het blijft me verbazen dat er op zo'n diepte kraakhelder, schoon water te vinden is. Een bron die leven geeft, zelfs in deze periode van grote droogte.

Omdat er niet door die droogte niet genoeg water in de stuwmeren zit om elektriciteit op te wekken, hebben we slechts drie a vier uur stroom per dag. En geen elektriciteit betekent ook een niet-werkende pomp, wat weer betekent dat onze watertank niet gevuld wordt. Met zes gezinnen hier merken we na een paar uur al het gebrek aan water, met alle gevolgen van dien. En dat terwijl de temperatuur dagelijks boven de 30 graden ligt.

De Bijbel spreekt ook over water, levend water! God is de bron van dat levende water en Jezus deelt dit water uit! We horen dit in het gesprek dat Hij heeft met de Samaritaanse vrouw. U kent haar wel: die dame die Jezus ontmoette bij de waterput. Een vrouw met een verhaal, een vrouw die dorstig was, dorstig naar stromend water, maar vooral naar levend water!

In Afrika zijn er veel vrouwen met ieder een eigen verhaal. Net als Israël ten tijde van Jeremia, kennen ook de mensen hier de bron van levend water niet of hebben ze deze verlaten. Jezus nodigt ons uit om van Zijn water te drinken, ongeacht ons verhaal of wat we gedaan hebben. Er is altijd een keerpunt: vragen om vergeving en de Heilige Geest uitnodigen om ons te herinneren aan de woorden van Jezus. Dan zal het water dat Hij geeft, in ons een bron worden waaruit water opwelt dat eeuwig leven geeft — een bron zonder elektriciteit, welke nooit zal opdrogen! Kent u deze bron?

Jannie Shacholi-Dijkstra werkt voor Operatie Mobilisatie in Zambia.
www.jannieinmission.com

Diversen

Mensenrechtenconcert Amnesty op 8 december in Drachten

Op zondagmiddag 8 december begint om 15.30 uur in de Doopsgezinde Kerk in Drachten (Zuiderbuurt 26-28) een concert van gemengd koor Allégresse o.l.v. Martijn Jager, met pianobegeleiding van Mariateresa Gallichio en de band Kloumerkees, met klezmer- en jiddische muziek. Het concert is georgansieerd door Amnesty International Drachten, in het kader van 10 december, de Universele Dag van de Rechten van de Mens. De Verklaring is het belangrijkste mensenrechtendocument waarop regeringen en hooggeplaatste autoriteiten kunnen worden aangesproken wanneer het ze niet zo nauw nemen met realiseren en handhaving van mensenrechten. Amnesty International baseert haar werk voornamelijk op deze Universele Verklaring en doet dat al sinds 1961, in Drachten sinds maart 1972.

Kerstconcert NoorderJongerenkoor op vrijdag 13 december

Op vrijdagavond 13 december verzorgt het Noorder Jongerenkoor uit Drachten onder leiding van Wilbert Magré een kerstconcert in de Gereformeerde Kerk in Kollumersweach (Foarwei 97). Aan de avond werkt ook het Christelijk Mannenensemble Laus Deo uit Elspeet mee, onder leiding van Andries Koetsier. Beide koren brengen zowel bekende als nieuwe stukken ten gehore. Ds. H. van der Beek uit Rouveen verzorgt een meditatie. Het concert begint om 20.00 uur, de deuren van de kerk gaan om 19.30 uur open. De toegang is gratis. Wel is er een collecte voor de kosten.

NHL Stendenkoor komt met Händels Messiah, 14 december

Op zaterdag 14 december brengt het NHL Stendenkoor o.l.v. dirigent Hans de Wilde in samenwerking met het Promenade Orkest, het beroemde oratorium Messiah van Händel ten gehore in de Grote of Jacobijnerkerk in Leeuwarden. De uitvoering wordt muzikaal ondersteund door een groep vooraanstaande solisten: sopraan Varvara Tishina, alt Carina Vinke, tenor Falco van Loon en bas Tiemo Wang. Organist is Johan Bijhold. Het adventsconcert begint om 19.30 uur, een kaartje kost 15 euro, waarvan 5 euro direct naar Voedselbank Leeuwarden gaat. Na afloop is er nog de mogelijkheid extra te doneren aan dit doel. Kaartverkoop via nhlstendenkoor.nl.

Friesch Dagblad Kerstsamenzang op 17 december

Het is inmiddels een vaste traditie: de Kerstsamenzang van het Friesch Dagblad in de Leeuwarder Grote of Jacobijnerkerk. Dit jaar is het meezingfeest op dinsdag 17 december.

De Kerstsamenzang vindt dit jaar weer plaats in samenwerking met het Leeuwarder Kamerkoor. Dat zingt samen met de bezoekers kerstliederen als *Komt, verwondert u hier, mensen, O krystnacht, moaier as de dagen, Nu daagt het in het oosten* en *Stille nacht*.

Koor en bezoekers worden begeleid door stadsorganist Theo Jellema. Na afloop is er gelegen-

heid om gezamenlijk warme chocolademelk te drinken.

Aanvang is 19.30 uur. Er is plek voor maximaal 550 bezoekers. De entree is gratis, maar kaarten moeten wel vooraf gereserveerd worden. Dat kan via frieschdagblad.nl/kerstsamenzang, door een mail te sturen naar secretariaat@frieschdagblad.nl of door te bellen naar 058-298 76 23 (ma-vr, 9-16 uur).

CBB

Presentatie mogelijk op vergadering

Consulent Pieter Kooistra van de Christelijke Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden biedt zich aan om op vergaderingen, gemeenteavonden en dergelijke een 'tienminuten-verhaal' of een presentatie te verzorgen over de CBB.

Zien is niet vanzelfsprekend voor iedereen. In Nederland zijn er ongeveer 350.000 mensen die niet of niet goed zien. De CBB (Christelijke Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden) zet zich ervoor in om deze mensen te helpen. Maar ook andere mensen, die moeite met lezen hebben door bijvoorbeeld een cognitieve beperking, zoals Parkinson, M.S. en dyslexie.

De missie van de CBB is om mensen met een leesbeperking weer volop te laten meedoen aan het maatschappelijke en kerkelijke leven. Dit doet zij door allerlei soorten lectuur aan te bieden in passende leesvormen, zoals

braille, groot letter, audio en digitaal. Voor meer informatie: zie de website www.cbb.nl. Wie Kooistra wil vastleggen voor een presentatie kan contact met hem opnemen via (058) 288 00 38 of p.kooistra31@upcmail.nl

De CBB steunen kan ook door mensen met een visuele of andere leesbeperking te wijzen op het bestaan ervan, of door een gift over te maken of donateur te worden (ANBI erkend), zodat de CBB lectuur kan blijven omzetten voor binnen- en buitenland. Doneren kan eenvoudig via de website of via een handmatige overboeking naar NL17 INGB 0000 5032 41.

Actie Kerkbalans Ruim 172 miljoen voor kerken

Actie Kerkbalans heeft in 2023 172.016.452 euro opgeleverd voor de Protestantse Kerk in Nederland. Dat is ruim een miljoen euro meer dan in 2022. Toen ging het om een bedrag van 170.854.997 euro.

Met collecten in de Protestantse Kerk werd in 2023 in totaal ook nog 30.224.711 euro opgehaald. Dat is ruim twee miljoen euro meer dan in het jaar daarvoor, toen de collecten 28.061.095 euro opbrachten.

Jurjen de Groot, directeur van de dienstorganisatie van de Protestantse Kerk vindt de cijfers bemoedigend: „Het valt op dat minder kerkelijke gemeenten samen meer opbren-

gen. De kerk staat voor grote uitdagingen, maar gelukkig is er veel solidariteit. De kosten van kerk-zijn dragen we samen.”

Kerkbalans is een jaarlijkse actie van de Rooms-Katholieke Kerk, de Protestantse Kerk in Nederland, de Oudkatholieke Kerk van Nederland en de Evangelische Broedergemeente, om geld op te halen bij kerkleden voor hun plaatselijke kerk.

De eredienst - kan en mag het anders? Hoe verdelen we de rollen in de eredienst?

In de kerk van de eerste eeuwen werden verschillende onderdelen van de liturgie door verschillende personen geleid. Door de eeuwen heen is de rolverdeling met enige regelmaat aan verandering onderhevig. Wil de eredienst echt door de gemeente gedragen zijn, dan is het mooi om taken te verdelen. Dat komt ook goed uit in de huidige kerk met een tekort aan voorgangers. *door dr. Oane Reitsma*

Onze hulp

'Onze hulp is in de Naam van de Heer die hemel en aarde gemaakt heeft' (Psalm 124:8), soms aangevuld met 'die trouw houdt tot in eeuwigheid' (Psalm 146:6) 'en niet laat varen het werk van zijn handen' (Psalm 138:8). Zo klinkt vaak de 'aftrap' van de eredienst. Meestal worden die woorden door de voorganger van dienst uitgesproken, en lijkt het erop dat die woorden aan deze persoon zijn voorbehouden. Toch is dat niet zo.

Daarnaast zien we in sommige vormen van liturgie aan het begin van de dienst van het Woord of aan het begin van de dienst van de Tafel ineens een groet, meestal in wisselspraak tussen de voorganger en de gemeente: 'De Heer zij met u' - 'Ook met u zij de Heer'. Waarom staat zo'n begroeting midden in de dienst? En als de voorganger pas dan de gemeente begroet, kan er dan ook aan het begin van de dienst een andere rolverdeling zijn?

Eigen rol in de liturgie

Hoewel er veel lokale variatie was, zien we in de kerk van de eerste eeuwen dat de diakonos (diaken), presbyteros (ouderling) en episkopos (bisschop) ieder hun eigen rol in de liturgie hadden. Verschillende onderdelen van de liturgie werden door verschillende personen geleid. De uitleg van de Schriften en de eucharistie bijvoorbeeld door de bisschop, de taken eromheen door de andere ambtsdragers en gemeenteleden, waarbij de ambten hun onderscheiden rollen hadden. Daar kwam bij dat de uitleg van het Woord werd bijgewoond door de catechumenen ('catechisanten') die daarna werden 'weggezonden', en pas na hun doop in de paasnacht deelnamen aan het deel van de dienst waarin de eucharistie werd gevierd. Dat betekent dat de samenstelling van de deelnemers bij die twee hoofdonderdelen verschillend was, waardoor een nieuwe groet gepast was.

Klassiek gereformeerd

Eeuwen later vinden we in een totaal andere context, namelijk in de Gereformeerde Kerk in de Republiek der Verenigde Nederlanden, tot diep in de negentiende eeuw de praktijk dat een voorlezer de door de predikant opgegeven lezing uit de Bijbel las en de predikant pas binnenkwam voor het 'grote gebed', de preek en de zegen, beginnend met de apostolische groet. Ook hier zien we dat de predikant in de rol werd gezet waarvoor hij was geordineerd ('gewijd'): de verkondiging van het Woord en het geven van de zegen in Gods naam. En hij ging voor in de gebeden. Het overige deel van de kerkdienst werd mede gedragen door gemeenteleden; ouderlingen of een voorlezer.

Door de tijden heen is de eredienst in veel kerken zo gegroeid dat de rol van de voorganger door de hele dienst centraal is geworden.

Anno nu

Door de tijden heen is de eredienst in veel kerken zo gegroeid dat de rol van de voorganger door de hele dienst centraal is geworden, ondanks dat de Reformatie voor ogen had om de gemeente weer 'terug te geven' aan de gemeente. Feitelijk is deze participatie van de gemeente in veel gevallen gereduceerd tot alleen het (psalm)zingen. De Liturgische Beweging in de twintigste eeuw heeft getracht de gemeente weer actiever te maken door lectoren, diakenen en de cantor ieder een eigen rol te geven. Daarmee wordt niet een bevoegdheid bij de predikant weggehaald, maar wordt de predikant als professional juist meer in haar (of zijn) kracht gezet: ze kan zich richten op waar ze voor is geroepen als dienaar des Woords.

Verplichtingen

Dit voornemen van de Liturgische Beweging is in veel kerkplekken weer tenietgedaan doordat vrijwilligers zich in een krimpende kerk niet willen binden aan al te veel vaste verplichtingen in de zondagse dienst. Er zijn voorbeelden dat de ouderling tevens lector, collectant en welkomstcommissie is. Hoe goed bedoeld ook, eigenlijk is het een zwakgebod. De liturgie is in alle tradities van de Reformatie door de gemeente als geheel gedragen en de predikant is, met alle respect, niet bedoeld om als betaalde kracht de gaten te vullen die de gemeente laat liggen.

Hoe kan het ook?

Wil de eredienst echt door de gemeente gedragen zijn, en daarmee de voorganger in haar of zijn rol ook, dan is het mooi om taken te verdelen. De predikant is immers niet de beroepsgelovige: alle gemeenteleden zijn gelovigen die kunnen bidden en bijbellezen. De predikant legt de Schriften vervolgens uit en past die toe.

Zo kan de ouderling het 'Onze hulp' en het drempelgebed uitspreken. De diaken, met een zorgende taak voor de samenleving, het Kyriegebed, de lector de bijbellezing. Dat is temeer een mooie vorm omdat de lezing van de Schriften en de uitleg ervan dan niet door een en dezelfde stem klinken.

Het hoeven niet alleen ambtsdragers te zijn die een actieve rol hebben in de dienst. Leden van de rouwgroep kunnen de afkondiging van overlijden van een gemeentelid doen. Leden van de gebedsgroep kunnen in overleg met de voorganger de gebeden mee vormgeven. Structureel, zodat de hele gemeente routine krijgt in het vormgeven van de liturgie.

Ik vind dat wel een mooi plaatje in een kerk waar een tekort aan voorgangers is, of in gemeenten waar veel gastvoorgangers elkaar afwisselen: een liturgie die in al haar creativiteit en rijkdom gedragen wordt door de gemeente als geheel. Een liturgie gebaseerd op de gaven en krachten die in de gemeente aanwezig zijn.

VOLGENDE KEER in G eandeweï

Statenbijbel

Vissen

*De herders van de Kerstnacht:
onbetrouwbare lieden?*

